

УО52(4Укр)
0-16

О.В. Манойленко, М. В. Рета, Н. Ю. Єршова, Н. В. Куліченко

ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчальний посібник

Харків
2012

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчальний посібник

Харків
НТУ «ХП»
2012

УДК 339.9.012.24 (075)
ББК 65.298 я7
О17

Рецензенти: *О. Ю. Амосов*, д-р економічних наук, проф.,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при
Президентіві України,

П. А. Орлов, д-р економічних наук, проф.,
Харківський національний економічний університет

Авторський колектив: *О. В. Манойленко*, *М. В. Рета*,
Н. Ю. Єршова, *Н. В. Куліченко*

О 17 Облік зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / *О. В. Манойленко*, *М. В. Рета*, *Н. Ю. Єршова*, *Н. В. Куліченко*; – Харків : Віровець А. П. «Апостроф», 2012. – 363 с.

ISBN 978-617-669-061-0

Навчальний посібник висвітлює принципи, види і форми здійснення зовнішньоекономічної діяльності, міжнародних розрахунків, обліку валютних операцій, імпорту, експорту, операцій з давальницькою сировиною й інших операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. Розкриває сутність зміст господарських операцій та процедур, що здійснюються підприємствами на зовнішньому ринку.

Призначено для студентів економічних спеціальностей

ISBN 978-617-669-061-0

ББК 65.298 я7

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ТА СПЕЦИФІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	4
1. Предмет та об'єкт обліку зовнішньоекономічної діяльності.....	4
2. Поняття суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.....	6
3. Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності в Україні.....	8
<i>Запитання для самоконтролю.....</i>	<i>13</i>
<i>Завдання для виконання на практичному занятті.....</i>	<i>15</i>
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	<i>14</i>
РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	16
1. Роль держави в регулюванні ЗЕ сектору економіки.....	16
2. Цілі, суб'єкти та інструменти регулювання ЗЕД.....	19
3. Види митних платежів і методи визначення митної вартості.....	26
4. Митне оформлення при здійсненні експортно-імпортних операцій.....	34
<i>Запитання для самоконтролю.....</i>	<i>37</i>
<i>Завдання для виконання на практичному занятті.....</i>	<i>38</i>
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	<i>38</i>
РОЗДІЛ 3. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ КОНТРАКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В ОБЛІКУ.....	39
1. Поняття і види зовнішньоекономічних контрактів (договорів).....	39
2. Види цін у зовнішньоекономічній діяльності.....	42
3. Методи і порядок формування цін у ЗЕД.....	44
<i>Запитання для самоконтролю.....</i>	<i>46</i>
<i>Завдання для виконання на практичному занятті.....</i>	<i>46</i>
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	<i>47</i>
РОЗДІЛ 4. МІЖНАРОДНІ РОЗРАХУНКИ, ПОРЯДОК ЇХ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ.....	49
1. Міжнародні розрахунки їх механізм та вплив на облік	

підприємства.....	49
2. Основні види і форми розрахунків.....	54
3. Гарантійні зобов'язання у міжнародних розрахунках.....	64
<i>Запитання для самоконтролю</i>	65
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	65
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	67
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	68
РОЗДІЛ 5. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ.....	69
1. Поняття іноземної валюти.....	69
2. Загальний порядок здійснення бухгалтерського обліку операцій по розрахунках в іноземній валюті.....	80
3. Бухгалтерський та податковий облік придбання інвалюти.....	84
4. Бухгалтерський та податковий облік продажу інвалюти.....	86
<i>Запитання для самоконтролю</i>	89
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	89
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	92
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	93
РОЗДІЛ 6. ОБЛІК КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	95
1. Загальні поняття кредитних операцій у ЗЕД.....	95
2. Бухгалтерський та податковий облік кредитів в іноземній валюті отриманих від резидентів.....	101
3. Бухгалтерський та податковий облік кредитів в іноземній валюті отриманих від нерезидентів.....	104
<i>Запитання для самоконтролю</i>	105
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	105
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	107
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	108
РОЗДІЛ 7. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ІМПОРТУ.....	109
1. Загальні поняття імпортованих операцій.....	109
2. Бухгалтерський та податковий облік імпорту продукції і товарів.....	114
3. Бухгалтерський та податковий облік імпорту робіт та послуг.....	123
<i>Запитання для самоконтролю</i>	125
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	126
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	131

<i>Завдання для самостійної роботи</i>	132
РОЗДІЛ 8. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ЕКСПОРТУ	134
1. Загальні поняття експортних операцій.....	134
2. Бухгалтерський та податковий облік експорту продукції і товарів.....	135
3. Бухгалтерський та податковий облік експорту робіт (послуг).....	142
<i>Запитання для самоконтролю</i>	143
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	144
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	147
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	149
РОЗДІЛ 9. ОБЛІК РЕЕКСПОРТНИХ І РЕІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ	151
1. Поняття реекспортних і реімпортних операцій.....	151
2. Бухгалтерський та податковий облік реекспортних і реімпортних операцій.....	157
<i>Запитання для самоконтролю</i>	158
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	158
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	160
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	160
РОЗДІЛ 10. ОБЛІК КОНСИГНАЦІЙНИХ ТА КОМІСІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ	162
1. Поняття консигнаційних та комісійних операцій.....	162
2. Бухгалтерський та податковий облік консигнаційних операцій у зовнішньоекономічній діяльності.....	164
3. Бухгалтерський та податковий облік комісійних операцій у зовнішньоекономічній діяльності.....	168
<i>Запитання для самоконтролю</i>	172
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	173
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	174
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	176
РОЗДІЛ 11. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ	177
1. Завдання обліку розрахунків з підзвітними особами.....	177
2. Облік розрахунків з підзвітними особами за службовими відрядженнями за кордон.....	180
3. Особливості обліку розрахунків з підзвітними особами за службовими відрядженнями за кордон в установах, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів.....	185
<i>Запитання для самоконтролю</i>	189
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	189

<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	190
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	191
РОЗДІЛ 12. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ	193
1. Основні поняття операцій з давальницькою сировиною.....	193
2. Особливості укладання договорів на переробку давальницької сировини.....	197
3. Бухгалтерський та податковий облік операцій з давальницькою сировиною.....	199
<i>Запитання для самоконтролю</i>	210
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	211
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	215
РОЗДІЛ 13. ОБЛІК ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ ТА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ	216
1. Поняття, об'єкти та суб'єкти лізингу.....	216
2. Митне оформлення лізингових операцій.....	219
3. Бухгалтерський та податковий облік фінансового лізингу...	221
4. Бухгалтерський та податковий облік оперативного лізингу..	227
5. Бухгалтерський та податковий облік іноземних фінансових інвестицій.....	229
<i>Запитання для самоконтролю</i>	235
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	236
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	237
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	238
РОЗДІЛ 14. ОБЛІК БАРТЕРНИХ ОПЕРАЦІЙ	240
1. Сутність бартерних операцій у зовнішній торгівлі.....	240
2. Бухгалтерський та податковий облік розрахунків за бартерними угодами.....	241
<i>Запитання для самоконтролю</i>	245
<i>Приклад розв'язання завдання</i>	247
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	248
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	249
РОЗДІЛ 15. ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ЗЕД	249
1. Склад бухгалтерської фінансової звітності суб'єктів ЗЕД...	249
2. Зміст та порядок складання статистичної звітності суб'єктів ЗЕД.....	252
3. Інші форми звітності суб'єктів ЗЕД.....	254
<i>Запитання для самоконтролю</i>	257
<i>Завдання для виконання на практичному занятті</i>	257
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	257

РОЗДІЛ 16. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	259
1. Особливості аналізу зовнішньоекономічної діяльності.	
Аналіз руху інвалютних грошових коштів.....	259
2. Аналіз експортних операцій та оцінка їх ефективності.....	263
3. Аналіз імпортних операцій та оцінка їх ефективності.....	275
4. Ефективність експортно-імпортних операцій.....	280
<i>Запитання для самоконтролю.....</i>	<i>282</i>
<i>Завдання для самостійно ї роботи.....</i>	<i>283</i>
КОНТРОЛЬНІ ТЕСТИ.....	284
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	312
ІНДИВІДУАЛЬНЕ РОЗРАХУНКОВЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	322
ТЕМИ РЕФЕРАТІВ.....	330
ЗАВДАННЯ І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ НА ТЕМУ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ».....	333
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	340
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	342
ДОДАТКИ.....	349

Навчальне видання

ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
навчальний посібник

Укладачі: МАНОЙЛЕНКО Олександр Володимирович
РЕТА Марина Володимирівна
СРШОВА Наталя Юріївна
КУЛІЧЕНКО Наталія Валентинівна

Відповідальний за випуск О. В. Манойленко

Роботу до видання рекомендував проф. М. І. Погорелов

Редактор: Л. А. Пустовойтова

Видавництво ФОП Віровець А. П. Видавнича група «Апостроф».
Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3922 від 19.11.2010 р.
61057, м. Харків, вул. Пушкінська, 5, оф. 310.

План 2012 р., поз. 128

Підп. до друку 23.08.12. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк – ризографія. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 26,0.
Обл.-вид. арк. 6,3. Наклад 300 прим. Зам. № 05.092012. Ціна договірна.

Друк ФЛП Томенко Ю. І.
Харків, пл. Руднева 4
Тел: 757-93-82